

Izhaja
v ponedeljek
in petek.

Stane mesečno Din 7.—
za inozemstvo Din 20.—
posamezna številka
1 Din.

Račun poštno-čkovnega
zavoda štev. 10.666.

NOVA DOBA

Uredništvo
in upravljanje

Strossmayerjeva ulica 1
prilika

Rokopisov ne vračamo

Oglaš po tarifu.

Telefon int. štev. 65.

Novi invalidski zakon.

Glavna določila zakona.

»Službene Novine« z dne 8. julija so priobčile novi invalidski zakon, ki ga je podpisal Nj. Vel. kralj Aleksander na Bledu. Po tem zakonu daje država invalidom sledeče vrste zaščite in podpore:

1. *Vojnim invalidom*: a) dosmrtno ali začasno vzdrževanje v invalidskih domovih; b) invalidnino; c) proteze in druga ortopedska pomožna sredstva; d) brezplačno zdravljenje; e) pouk; f) posredovanje dela; g) pomoč za osnivanje ali izboljšanje samostojnega gospodarskega položaja; h) brezplačno vožnjo; i) pogrebne stroške. 2. *Rodbinam* daje država: a) invalidsko podporo; b) v posebnih slučajih brezplačno zdravljenje; c) pouk; d) brezplačno vožnjo. 3. *Roditeljem*: denarno pomoč in brezplačno vožnjo radi zdravniškega komisijskega pregleda po odredbah tega zakona. Popolnoma nesposobni invalidi s 100-odstotki nesposobnosti, ki jim je potrebna tuja pomoč, imajo pravico, da so sprejeti v posebne invalidske domove, kjer dobivajo vso potrebno oskrbo. Ostali invalidi se delijo v devet skupin po odstotkih nesposobnosti. V prvo skupino pridejo invalidi s 100% nesposobnostjo, ki potrebujejo tuje pomoči. V drugo invalidi s 100% brez tega dodatka, v tretjo z 90%, v četrto z 80, v peto s 70, v šesto s 60, v sedmo s 50, v osmo s 40, v deveto s 30 30% nesposobnostjo. Nesposobnost izpod 30% se ne vpoštevata. Siromašnim invalidom (od tretje do šeste skupine, ki so starejši od 70 let, se poviša stopnja nesposobnosti za 10%.

Kako so določene letne invalidnine, kaže sledeči kratki pregled:

I. za *invalidne vojake*: 1. skupina 8400 Din, 2. skupina 4800 Din, 3. skupina 3120 Din, 4. skupina 2640 dinarjev, 5. skupina 2160 Din, 6. skupina 1800 Din, 7. skupina 1440 Din, 8. skupina 720 Din in 9. skupina 540 dinarjev. II. za *invalidne oficirje, kapelne in vojne duhovnike*: V 1. skupini 15.000 Din, v 2. skupini 9600 dinarjev, v 3. skupini 6240 Din, v 4. skupini 5280 Din, v 5. skupini 4320 dinarjev, v 6. skupini 3600 Din, v 7. skupini 2880 Din, v 8. skupini 1440 dinarjev in v 9. skupini 1080 Din. III. Za *invalidne višje oficirje, višje*

kapelne in višje vojne duhovnike znaša invalidnina po skupinah: 18.000, 12.000, 8640, 7680, 6320, 5400, 4380, 2640 in 2160 Din. IV. Za *invalidne generale in admirale*: 21.000, 15.600, 11.040, 10.080, 8320, 7200, 5880, 3800 in 3240 Din.

Na invalidnino imajo pravico samo osebe, ki nimajo lastnega premoženja. Invalidi v samoupravnih službah imajo pravico do polovice invalidnine, invalidi v državni službi pa nimajo pravice do invalidnine, pač pa pridobe oboji pravico do polne invalidnine z vstopom v pokoj.

V kolikor določena invalidnina ne bi bila siromašnim invalidom dovoljna za življenje, jim lahko za ženo, zakonske in nezakonske otroke prizna finančno ministrstvo v sporazumu z ministrom socialne politike še posebne draginjske doklade, kojih višino določi finančni minister. Dosmrtno pravico do brezplačnega lečenja imajo vsi vojni invalidi za vse one poškodbe, zaradi katerih jim je bila priznana invalidnina in za vse nadaljne komplikacije, ki so posledice teh poškodb. Zdravniško pomoč so jim dolžni nuditi vsi državni, samoupravni in zasebni zdravniki.

Siromašne rodbe v vojni padlih, umrlih in izgubljenih vojakov uživajo naslednjo podporo: vdove brez otrok 40%, z 1 otrokom 65 odstotkov, z 2 otrokoma 75 odst., s 3 ali več otroci 100 odstotkov invalidnine. 4. skupine: vdove aktivnih oficirjev, državnih uradnikov ter aktivnih podoficirjev, ki so v vojni umrli ali izginili, dobe naslednjo podporo: vdove brez otrok 70%, z enim otrokom 75%, z dvema otrokoma 85%, s tremi ali več otroci 100% invalidnine. 4. skupine. Vojne sirote dobe po določbah tega zakona naslednje podpore: en otrok 65 odst., dva otroka 80 odst., trije ali več otrok 100 odstotkov invalidnine. 4. skupine. Razen tega imajo vojne sirote pravico do brezplačnega lečenja, imajo prvenstvo pri sprejemu v državne zavode in šole ter prejemajo brezplačen pouk v specialnih šolah, če je to potrebno za njihovo eksistenco. Starši v vojni padli in izginuli, ki so za samostojno pridobivanje in vzdrževanje pouk v specialnih šolah, če je to pomurli sin edini hranitelj ter nimajo drugih polnoletnih sinov, dobivajo podporo v znesku 40 odstotkov za enega in v znesku 60 odstotkov invalidnine. 4. skupine za oba roditelja.

Glavne določbe pravilnika, ki je bil objavljen 13. julija, priobčimo v prihodnji številki.

Občinske doklade in davščina na zgradarino.

so bile predmet protesta, ki ga je naslovlilo Društvo hišnih posestnikov za Celje in okolico na mestno občino in ki ga je prečital g. načelnik na zadnji seji mestnega sveta. Vidi pa se vsaj iz časopisnih poročil, da v mestnem svetu najbrže niso tega protesta pravilno razumeli. Stvar je sledeča: Pri proračunski debati je mestni svet sklenil, da ostanejo doklade in davščine na najemnino za leto 1929 v isti izmeri kakor so se pobirale za l. 1928. Z ozirom na ta sklep so hišni posestniki pobirali in še pobirajo od svojih najemnikov doklade in davščine v isti meri in z istimi svotami kakor v letu 1928. Prezrlo se je pa, da je za leto 1929 vpeljana »zgradarina«, nov davek na bivalno drugi osnovi. Ta zgradarina je po odmerah, ki so se napravile in skončale še le v prvem polletju tekočega leta, po svoji višini drugačna kakor prejšnji najemniški davek. Ako se naloži na letos ugotovljeno zgradarino isti odstotek davščin kakor lani, to je 22%, potem je za l. 1929 obdavčenje z občinskimi davščinami višje od lanskega za 480.166.50 Din, ker je zvišala nova »zgradarina« podlago za 2.182.575.—dinarjev. Hišni posestniki tega višjega obdavčenja pri določitvi najemnin niso mogli upoštevati iz enostavnega razloga, ker zgradarina kot nov davek še ni bila odmerjena. Ako morajo sedaj vkljub temu plačati davščine po novi podlagi, se jim godi krivica in škoda. Po zakonu je namreč davčni subjekt za te davščine (gostščina, vodarina, kanalska pristojbina) najemnik, hišni lastnik davščino le pobira in pri mestnem magistratu vplačuje. Ker bo hišni posestnik pobral od najemnikov sedaj manj kakor znesejo davščine po novi odmeri, vplačati bo pa moral po novi odmeri, bo moral ali iz svojega doložit ali bo pa moral naknadno zahtevati diferenco od najemnikov. Ta diferenca se prikazuje pri onih, ki so najemnine zvišali in pri onih, ki so jih pustili neizpremenjene. Mestni magistrat lahko temu odpomore na ta način, da odloči s sklepom mestnega sveta, naj

se pobira in vplača pri mestnem magistratu davščine na zgradarino le v visokosti lanskeletnih efektivnih predpisov. Pomagano bo s tem hišnim posestnikom in najemnikom, mestna občina bo pa dobila za leto 1929 isti dohod teh davščin kakor v letu 1928.

Ako se protestu društva hišnih posestnikov ne ugoti, bodo morali kakor že izvajano, hišni posestniki naknadno višek občinskih davščin naložiti in porazdeliti na najemnike.

Društvo hišnih posestnikov v Celju.

Velika kolesarska dirka v Celju.

Koturaški Savez kraljevine SHS je priredil včeraj VII. zvezno dirko v Celje. V celem je startalo preko 150 dirkačev; izletnikov in kolesarjev turistov je došlo v Celje preko 200. Kongresa so se udeležili delegati saveza vseh pododborov in preko 30 klubov, včlanjenih v Koturaškem Savezu SHS. Za dirkalne skupine iz Maribora in Ptuja je bil prirejen cilj pri Sokolskem domu v Gaberju, za ljubljanske skupine na Ljubljanski cesti in za zagrebške na Bregu pri Celju.

I. Dirka pododborja Celje na progi Vransko—Celje (km 25): 1. Zupanc, kol. klub Celje 59 min. 28 sek.; 2. Planinc, kol. kl. Vransko 59 min. 28 in eno petino sek.; 3. Lampret, kol. klub Celje 59 min. 28 in dve petini sek.

II. Dirka pododborja Maribor (62 dirkačev na progi Maribor—Celje 64 kilometrov):

a) juniorska skupina: 1. Kramar Rudi (Perun) 2 uri 7 min., 34 sek.; 2. Čermovšek Štefan (Perun) 2 uri 7 minut 39 sek.; 3. Fritz Rajko (Perun) 2 uri 7 min. 57 sek.;

6) glavna skupina: 1. Vesenjak Ivo (Perun) 2 uri 3 min. 8 in eno petino sek.; 2. Ramšak Joško (Zvonček, Ptuj) 2 uri 3 min. 8 in 2 petini sek.; 3. Šibenik Tine (Perun) 2 uri 3 min. 8 in tri petine sek.; 4. Štrucelj Franc (Perun) 2 uri 3 min. in 8 in štiri petine sek.

III. Dirka pododborov Ljubljane (km 74): a) glavna skupina: 1. Gjorgjevič (K. k. Sava) 2 uri 22 min. 17 sek.; b) juniorji: 1. Krušič (K. k. Sava) 2 uri 24 min. sek..

IV. Dirka pododborja Ljubljana mesto (km 74):

Oče Kondelik in ženin Vejvara

Češki spisal Ignát Herrmann.

78

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Stanko Svetina.

»Nič ne marajte za to, gospod Slavček«, ga je pomirila teta Urbanova. »Malka je prav ljubeznjiva punčka, ne bodete se z njo dolgočasili. In gospod Havrda je še ne pelje k oltarju. Iz vsakega oblaka ne dežuje, iz vsakega znanja ni svatbe.«

Poslednje besede je izrekla Katinka nekako otožno. Morda se je spomnila na svoje prevarane nade v mladosti. Zakaj imela je tudi svoj roman, na katerega ne pozabi do smrti.

Gospa Kondelikova, ki je poznala to staro elegijo, je vstala in znova spodbujala vse k jedi, predvsem pa Katinko:

»Vedno si nas silila, sama pa ješ kakor vrabec. Ne diši ti — in tebe sem se tako veselila.«

»Vem«, se je zasmejal mojster Kondelik, »teta se hoče postiti za jutrajšnji dan. Ampak vsi se boste čudili, kaj sem vse izbral.«

»No?« je vprašala Katinka.

»E, nič ne povem!« se je šalil mojster. »Jutri boš videla! 'Nobel' bo. Kuvér za tri goldinarje.«

»Toda Kondelik!« ga je pokarala gospa. »Kaj takega se ne pravi!«

»Zakaj pa ne bi smel povedati«, se je branil Kondelik. »Kaj je zato. To je rodbinska zadeva, to se lahko pove. In radi boste jedli.«

»To je otročji«, se je nasmehnila gospa Kondelikova. »Niti meni ni povedal, kaj je izbral. In vendar si lahko mislim: juho, ribo, kako drobnarijo, pečenko — no, kakšen čudež!«

»Toda mamica vendarle ve«, je zašepetala Pepica Vejvari na uho. »Šla je tja vprašat, da bi oče ne napravil kaj narobe. Toda bilo je dobro.«

»Kaj tam čeblišar Vejvari, žaba?« je zaklical mojster.

»Nič, nič, oče. Zmerjam ga, ker mi je prinesel tak krasen šopek«, je lagala Pepica.

»Pa niti poduhali ga niste«, ji je očital Vejvara natihome.

»Kako da ne!« se je branila Pepica. »Takoj, ko ste mi ga dali. Potem pa nisem imela časa.«

»In niste ga pogledali«, je rekel Vejvara še vedno očitačoče.

»Vedno ga gledam!« je trdila Pepica.

Gospa Kondelikova se je ozrla na zaročenca, ne vedoč, za kaj se gre.

»Glej, mamica«, je zatožila Pepica šaleč se, »Vejvara me že zmerja. Že danes!«

»Ampak Pepica!« jo je prosil Vejvara in je stisnil dekletu roko pod mizo. »Vi ste poredni!«

In sklonil se je k njenemu ušesu in ji zašepetal:

»Nekaj je v njem.«

Pepica je poskočila, vzela šopek in ga je pazljivo ogledovala. Res — tu na sredi je nekaj skrito. Pepica je oprezno razgrnila cvetlice in je vzela iz žičnatga zvezka mal zavitek iz belega aksamita.

Roki sta se ji tresli, ko je odpirala. Na belem atlasu je visela krasna vrtna igla (broža). V njej je bila prav mala, barvana podoba Vejvarova, obrobjena z eno vrsto malih biserov in z dvema vrstama krasnih granatov.

Pepica je gledala dar vsa zamaknjena. Gospa Kondelikova je vstala, toda prehitela jo je teta Katinka in je posegla po dragocenosti. To je bil Vejvarov poročni dar.

»Fran, Fran«, je šepetala Pepica. »Tako dragocena stvar! Vi me spravljate v sramoto.«

»Srcece drago, samo če vam je všeč!« je odgovoril Vejvara, stisnil ji roko in se je sklonil k nji. In medtem ko so ostali gledali iglo, so že počivale Vejvarova ušesa na rdečih ustnicah Pepičinih.

»Nesreča!« je vzkliknil mojster Kondelik in glavi zaročencev sta se odmaknili.

»Kaj pa je?« se je stresnila gospa Kondelikova.

»Vejvara je nekaj pogoltnil!« je zaklical mojster Kondelik.

»Jezus, Marija, kaj pa?« se je ustrašila teta Urbanova.

Mojster je udaril v poreden smeh, oba zaljubljenca sta sedela tu vsa rdeča kakor mak in sta gledala v tla. Gospej Kondelikovi se je posvetilo.

»Ampak ti si pokora, Kondelik! Še sedaj se mi nogi treseta!« je pokarala soproga.

»No, vidiš, Vejvara se je tudi ustrašil. Toda to je že prešlo. In sedaj tudi meni pokažite to.«

Katinka mu je dala iglo in Kondelik je hvalil:

»Poglej no, lepi granati. Teh se ne dobi ducat za desetico, to verjamem. To je nekaj kakor od Rumla. To so njegove specialitete!«

»Toda biseri pomenijo solze, se mi zdi«, je zašepetala Katinka gospej Kondelikovi.

»Ampak granati pomenijo ognjeno ljubezen in veselje!« je odgovorila gospa Kondelikova s povdarkom.

»No, kakor se to godi v življenju«, je vzdihnila Katinka. »Ljubezen, veselje, jok — tako se to vrsti v tej solzni dolini.«

1. Abulnar Franc (MK Ilirija) 2 uri 25 min 5 in štiri petine sek.; 2. Zgur Aleksander (MK Ilirija) 2 uri 25 min. 6 sek.; 3. Erdely Deneš (SK Sand) 2 uri 25 min. 6 in ena petina sek.; 4. Kosmina Alojzij (ASK Primorje) 2 uri 25 min 6 in dve petini sek.; 5. Valant Ivan (MK Ilirija) 2 uri 25 min. 6 in tri petine sek.; 6. Gabrijan Janko (SK Svoboda) 2 uri 33 minut 13 in tri petine sek.

V. Dirka pododborov Zagreba, na najdaljši progi Zagreb—Celje 100 kilometrov:

Zmagovalec I. Ljubič (Sokol, Bje-
lovar) 3 ure 17 min. 2 sek. Vse dirke
so se izvršile pod vodstvom pododbor-
skih tehničnih referentov v najbolj-
šem redu in brez vsake nezgode.

Ob 3.30 min. je startala v Ljubljani
četa kolesarskega bataljona 50 mož ter
privzela v strnjeni skupini v Celje v
2 urah in 26 minutah.

Po dirki se je razvila izpred hotela
»Balkana« velika povorka s četo ko-
lesarskega bataljona na čelu, z zna-
govalci posameznih pododborov, dir-
kači in izletniki. Pred kolodvorom sta
pozdravila udeležence I. tajnik saveza
g. Bošković in pokrajinski predsednik
Slovenije g. Gorjanc. Povorka je nato
krenila po mestnih ulicah do hotela
»Balkana«, kjer se je vršil skupni
obed.

Popoldne se je vršil VIII. kongres
Saveza z običajnimi poročili. Med
drugim je bilo sklenjeno, da se vrši
dirka za državno prvenstvo 25. avgu-
sta na krožni progi Krška vas—Sto-
pice—Cerklje—Krška vas.

Domače vesti.

d Kongres Jugoslov.-Češkoslov. li-
ge se vrši v dneh 28. do 30. julija v
Sarajevu. Kakor smo videli že na lan-
skem kongresu lige v Piznu, je ta or-
ganizacija za medsebojno spoznava-
nje in zbliževanje obeh narodov pre-
šla od kulturnih torišč že tudi k ure-
ničevanju praktičnih nalog. Iz ČSR
je prišli večje število delegatov,
med njimi visoko ugledne osebnosti,
ki prispejo v Maribor dne 26. julija z
brzovlakom. V Mariboru priredi tam-
kajšnja liga sprejem delegatov iz Če-
škoslovaške. Z istim vlakom odpotu-
jejo v Sarajevo tudi delegati iz Slove-
nije. Celjsko ligo zastopata dva dele-
gata.

d Umrla je 19. julija v celjski bolni-
ci 82-letna Katarina Čadež, stanujo-
ča v Gaberju, doma pa z Goriškega.

d Avtomobilska nesreča. Na cesti
med Stranicami in Frankolovim je
dunajski avtomobilist Josip Groh-
mann povozil 50-letnega delavca Iva-
na Čanderja iz Žreč. Pri tem mu je
strl nogo. Prepeljal ga je sam v celj-
sko bolnico, kjer se sedaj Čander
zdravi.

d Savinja je v hudi sedanji vročini
zlasti pri Celju polna kopačev. V

moškem mestnem kopališču so izdali
včeraj 700 vstopnic. V vodi je bilo
do dva tisoč ljudi.

d Mestno avtobusno podjetje. Prvi
mestni avtobus teče sedaj dober
teden in mora se reči, da s prav do-
brim uspehom. Zboljšuje se že promet
na progi Celje—Vransko, rekorden
pa je na progi Celje—Dobrna. Včeraj
na pr. je že zjutraj čakalo na avtobus
za Dobrno 30 ljudi. Da se bode omo-
gočilo večjim družbam izlete in pa za
rezervo, se namerava nabaviti še čet-
rti avtobus.

d Sportne prireditve v Celju. Vče-
rajsko nedeljo je bilo v Celju prav
mного sportnega življenja. O kolesar-
ski dirki poročamo na drugem mestu.
SK »Celje« je imel tudi goste iz Ljub-
ljane. Vršil se je prijateljski turnir s
tenis-igralci ljubljanske »Atene«. Re-
zultati so bili sledeči: Single za gospo-
de: Bleiweis : Kopušar 7 : 5, 6 : 4.
8 : 6, Dacar : Toplak 4 : 6, 5 : 7, Kob-
ler : M. Burger 4 : 6, 5 : 7, Zajec : L.
Burger 7 : 5, 4 : 6, 6 : 4. Double za gos-
pode: Bleiweis—Dacar : Kopušar—
Toplak 2 : 6, 6 : 2, 8 : 6, Zajec—Kob-
ler : M.—L. Burger 7 : 5, 6 : 2. Single
za dame: Ravniharjeva : Borlak 6 : 1,
6 : 2. Mixte double: Grasseljeva :
Bleiweis—Borlak—Kopušar, 6 : 8, 6
: 3, 6 : 3. Končni rezultat je ta 5 : 3
za »Ateno«. Na nogometnem igrališču
pri »Skalni kleti« je pa mariborski
»Rapid« včeraj že drugič nabil celjske
»Atletike« s 3 : 1.

d Iz železniške službe. Prestavljen
je Albin Molan iz Mestinja za pro-
metnega zvanika na Savo. Za to-
vornega sprevednika je imenovan
Martin Tofant v Celju.

d Mesto honorarnega zobnega
zdravnika na šolski polikliniki v Cel-
lju razpisuje Higijenski zavod v Ljub-
ljani. Določenih je na teden 10 ordi-
nacijskih ur. Podrobni pogoji pri Hi-
gijenskem zavodu v Ljubljani.

d Prijave za znižanje dopolnilnega
davka k zemljariji. Davčni zavezanci
za zemljarijo, ki imajo v smislu za-
kona z dne 22. junija 1924 pravico do
znižanja dopolnilnega davka, morajo
vložiti prijave do 31. julija 1929; ta
rok se ne bo podaljšal v smislu čl. 4
zakona o neposrednem davku. Dopol-
nilni davek se zniža ob sledečih po-
gostih: 1. ako se davčni zavezanec ba-
vi izključno s poljedelstvom; 2. ako
sam ali s pomočjo svoje rodbine ob-
deluje svoje posestvo; 3. ako šteje nje-
gova rodbina več kot 5 članov; 4. ako
dopolnilni davek ne presega 5.000 di-
narjev; 5. ako vložijo v določenem roku
prijavo na predpisani tiskovini. Za
člane skupnega domačega gospodar-
stva se po tem zakonu ne morejo sma-
trati: 1. osebe, ki so stalno odsotne; 2.
osebe, ki se poleg kmetovalstva bavijo
z obrtom, industrijo, trgovino ali ka-
kim drugim poslom, ki je podvržen
pridobitini; 3. osebe, ki so v javni ali
privatni službi; 4. žene in otroci oseb,

omenjenih pod točko 2. in 3.; 5. hišno
služabništvo in uslužbenci. Prijavo je
vložiti pri občinskem uradu na urad-
ni tiskovini, ki jo je dobiti na občins-
kem uradu. Prijavo ima vložiti ona
oseba, ki je podvržena zemljariji. Tu-
di njen pooblaščenec sme vložiti tako
prijavo, ako priloži zraven še toza-
devno pooblastilo. Na zahtevo mora
občinski urad sam izpolniti prijavo
na podlagi izpovedb davčnega zave-
zanca. Prijave, vložene po preteku
določenega roka, se ne bodo več upo-
števale. Za pravilnost navedb glede
števila članov hišnega gospodarstva,
kakor tudi podatkov pod t. 1.—5. je
odgovorna razven davčnega zavezan-
ca tudi občinska oblast.

d Do razburjenega prizora je došlo
včeraj popoldne na celjskem kolodvo-
ru pri popoldanskem savinjskem vla-
ku. Nek Arjevačan je pritekel zadnji
trenutek k vlaku, ki se je že gibal.
Osebe ga ni več pustilo skočiti na
vlak, vsled česar je zaostali potnik z
izredno krepkimi besedami obsojal to
dozdevno »svinjarijo«. Še le stražnik
je razburjenega Arjevačana pomiril.

d Karambol na cesti. Hlapec Maks
Kranjc je v soboto popoldne zavezoil s
težkim vozom pred hotelom »pošto« v
Celju v lahak enovprežen voz posest-
nika Kolarja s Ponikve. Pri tem je
kolar padel z voza med sprednja ko-
lesa in je dobil lažje poškodbe na no-
gi, poleg tega pa se je na njegovem
vozu zlomilo tudi oje in ena lestva
ter se je strgalo nekaj jermenja. Tudi
nekaj marelic, ki jih je vozil Kolar za
nekega branjevca Giana, se je vsulo z
voza. Kranjc pravi, da je do te nezgo-
de došlo vsled tega, ker se je Kolarjev
konj splasil in se vsled tega Kolar ni
mogel pravočasno ogniti.

d Razpust upravnega odbora pri
Okrožnem uradu za zavarovanje de-
lavcev in Delavske zbornice v Ljublja-
ni. Današnji »Pondeljek« poroča: Mi-
nister za socialno politiko dr. Drin-
ković je bival minule dni v Zagrebu
in je imel ob tej priliki ponovno kon-
ferenco z zastopniki gospodarskih
krogov in predstavniki raznih social-
nih ustanov. Na podlagi rezultatov
teh konferenc je minister socialne po-
litike odredil razpust upravnega od-
bora Okrožnega urada za zavarovanje
delavcev v Ljubljani in upravnega od-
bora Delavske zbornice v Ljubljani. O
razpustu upravnih odborov teh dveh
socialnih ustanov se je razpravljalo
že dalje časa, ker so se z raznih strani
množile pritožbe proti sedanjim
upravam. Za komisarja okrožnega
urada za zavarovanje delavcev v
Ljubljani bo imenovan publicist gosp.
Albin Prepeluh, za komisarja Delav-
ske zbornice v Ljubljani pa ljubljans-
ki dopisnik listov zagrebške »Tipog-
rafije« g. Josip Petrič. Zadevni od-
lok bo izdan že tekom jutrišnjega dne.

d Solčna očala, razna optika, An-
ton Lečnik, Celje.

d Nepreča v gorovju. Včeraj se je
pri plezanju na severni triglavski ste-
ni ubil trgovski sodrnik pri tvrdki
I. C. Mayer Vinko Habe, težko pa ra-
nil uradnik Čekovnega zavoda Dani-
lo Kante.

d Rovarenje komunistov. Policija je
znova zaprla v Velikem Bečkereku 15
oseb radi komunistične propagande.

d Odlikovani železničarji in poštarji.
Včeraj je veliki župan dr. Schaubach
izročil v dverani mariborskega magi-
strata odlikovanja onim železničar-
jem in poštarjem, ki so si pridobili
velike narodne zasluge v burnih pre-
vratnih dneh 1918. Tako so bili odli-
kovani z redom sv. Save 5. razr. po-
stajenačelnik na korošk. kol. v Mari-
boru Josip Mohorko, namestn. načel-
nika na glavnem kolodvoru v Mari-
boru Alojz Plantan, tezenski postaje-
načelnik Mirko Perme, predstojnik
skladišča Ivan Kitak, postajenačelnik
v Slov. Bistrici Karl Regoršek, Ivan
Roglič, Janko Bračko, vodja telefon-
ske sekcije v Mariboru in mnogi dru-
gi.

d Zastrupila se je v Beogradu vdo-
va po znanem slikarju Pašku Vučeti-
ću. Prijateljci je pisala, da brez umr-
lega moža ne more živeti.

d Seno za seno in slamo v Maribo-
ru. V soboto se je prodajalo seno na
mariborskem trgu po 50—65 Din za
100 kg, slama pa po 40—50 Din za
100 kg. Dovoz je znašal skupno 38
voz. Kot kupec se je pojavilo tudi vo-
jaštvo.

d Kmetijska razstava se vrši dne
14. avgusta v Ljutomeru. Razstavi se
50 konj, okrog 100 glav goveje živine
in razna perutnina. Dne 15. avgusta
pa se priredi velika dirka na Cvenu
pri Ljutomeru.

d Težka nesreča. V Goriškem vrhu
pri Dravogradu je kosil posestnik Sa-
lečnik na zelo strmeh hribovskem
travniku. Pri tem mu je spodrsnilo in
so je kotal s koso vred v globok gra-
ben. Dobil je od kose težke rane na
trebušu in levi roki. Spravili so ga v
bolnišnico.

d Študiranje v inozemstvu je brez
dovoljenja učnega ministrstva pre-
povedano. Noben jugoslovanski dr-
žavljan ne sme v inozemstvu študi-
rati brez dovoljenja prosvetnega mi-
nistristva. Kdor pa na te študije re-
flektrira, mora vložiti prošnjo na pro-
svetno ministrstvo potom najbližnjega
glavarstva. V prošnji treba navesti,
kje in na kakem zavodu namerava
študirati, kako daleč je s svojimi stu-
dijami in ali se vzdržuje sam ali pa
uživa kako stipendijo. Prošnjo treba
kolekovati s 25 Din. Brez odloka pro-
svetnega ministrstva, da jim je študij
v inozemstvu dovoljen, ne dobe jugo-
slovanski dijaki potnega viza.

d Pristen malinovec, citronado in
oranžado ter vse vrste zdravilnih ozi-
roma mineralnih voda ima v zalogi
tvrdka: Anton Fazarinc, Celje.

»Vse skupaj pa je zlatarsko delo in
še prav izvrstno«, je zapečatil razlago
obeh gospa mojster Kondelik, katera-
ga je najbolj zanimala podoba. To je
bil njegov delokrog.

»Kar je res, to je res, lepo kolori-
rana fotografija«, je pohvalil malo in
drobno sliko.

»To ni fotografija, oče«, je pripom-
nil Vejvara boječe. »To je slika na slo-
nevo kost...«

»Ročna slika?« se je čudil mojster
in je zopet pazljivo ogledoval iglo.

»Da«, je pritrjeval Vejvara.

»In to steklo na nji, kako je bruše-
no«, se je čudila teta Katinka.

»Punca, ti imaš lepo stvar«, je
omenil mojster Kondelik. »Ako bo zo-
pet kje kaka razstava, lahko to tja
daš.«

Slaviček je bil porabil vsestransko
občudovanje, ki ga je bil povzročil
Vejvara s svojim darilcem, s tem, da
je vzel še kos pečenke in žlico krom-
pirja. Iglo pogleda pozneje, ta mu ne
bo utekla.

Gospa Kondelikova je gledala Vej-
varo v zadregi in je slednjič rekla:

»Dragi Fran, to ste nas presenetili
in osramotili. Pepica vam tudi pri-
pravlja spominek, toda nima ga še
doma. Monogram na onem bo že ju-
tri...«

»Kadar je kaj z monogramom, ni
nikoli o pravem času gotovo«, je re-

kel mojster Kondelik. »To je stara
pesem.«

Vejvara je zagotavljal, da že priča-
ka in da ga bo jutri dvakrat bolj ve-
selilo, potem pa je prosil Pepico, da
bi si iglo pripela, da bi videli, kako
se ji bo podala. »Pepica mu je uslišala
prošnjo ravno takrat, ko je mamica s
teto pospravljala po mizi in ko je
mojster Kondelik znova nalival pivo.
Pri zrcalu v kotu si jo je pripela in
tam ji je Vejvara ukradel nekoliko po-
ljubov. Imel je otroško veselje, ker ga
ni nihče opazoval. Slaviček si je sicer
brisal usta, toda to je bilo samo zato,
ker se je navečerjal.

»No, no, gospod Slaviček«, je za-
klical mojster, »ne odlagajte še oro-
žja. Ženske nam pospravijo z mize, če-
sar ravno ne potrebujemo, potem pa
imamo še nekaj malega: kosček sira
in nekako morsko žival. Da bomo
lažje prebili čas. In k temu si nalije-
mo vina — to imajo posebno ženske
rade. In šele potem bomo prav veseli
— to je Vejvarov poslednji dan, do
smrti ne bo več prost.«

»Kaj si rekel, oče?« se je ogasila
za njim naglo Pepica in je potegnila
očeta z dvema prstoma nežno za uho.

»I, tu svetujem gospodu Slavičku,
da bi se tudi oženil, da je ni stvari
nad to. A on, da take punce ne najde
več na svetu. In tako bo ostal najbrže
udovec. In ti pri vsem tem ne slišiš,

da nekdo zunaj zvonil!«

Spolnilo se je, kar je prorokovala
gospa Kondelikova. Bila je Malka
Miškova, katero je sem spremljala
dekla in po katero pride potem brat!
Ni mogla, da ne bi prišla in odpra-
vila se je k Pepici vsaj po večerji.

Ob Malki se je omeščal slednjič tu-
di gospod Slaviček in ko je prišel čez
eno uro ponjo brat, je našel celo
družbo pri najboljši zabavi. Vejvara
in Pepica sta bila neizrečeno hvalež-
na novima gostoma, da sta se mogla
intimneje pogovoriti drug z drugim.
Čez nekaj časa je odhitela Pepica od
mize v sosedno sobo, da bi pokazala
Malki neko stvar, in tu ji je bil Vej-
vara takoj za petami; dolgo časa je
trajalo, predno se je Pepica vrnila
z iskanim predmetom. Bila je vsa
rdeča in Vejvara je stopal za njo ka-
kor slaba vest in z izrazom v obrazu,
ki bi se dal tolmačiti s temi besedami:
jaz ne, prosim, jaz prav nič!

Niti Kondelik, niti Slaviček z Mal-
ko se niso brigali za te izlete Pepi-
ne in Vejvarove — vsaj zdelo se je ta-
ko. Zato pa je gospa Kondelikova vse
opazila, čeprav ni naravnost gleda-
la na oba in kadarkoli sta »otroka«
zginila med vrati, se je nasmešnila
kakor sama zase in je pri tel pomi-
slila: no, le počakajta, mladiča, jutri,
jutri...!

Toda, še nekdo je skrbno opazoval

tekanje zaljublencev in bi rad z očmi
predrl tudi steno, da bi videl, kaj se
tam poleg pravzaprav godi, bila je —
teta Katinka. In v njeno dušo je za-
pihal veter daljne preteklosti, nekaj
kakor polpozabljena, krasna pravljica,
ki je ostala nema.

Ko so zopet sedli vsi okrog mize,
je premetala gospa Kondelikova celo
družbo, postala je pri vsakem, zopet
je preletela z očmi vse in je lahko
vzdihnila. Kar je že precej časa pre-
mišljevala je izrekla slednjič glasno:

K vaskarjeva

napornemu delu, najsi bode v pisarni, delav-
nici ali na polju, je potrebno tudi razvedrilo
in najboljše razvedrilo je godba z dobrimi
instrumenti. Prirediti si lahko kakšen god-
ben instrument, oglejte si veliko zalogo v
velikovalni R. STERMECKI, CELJE.
Kjer dobite instrumente po sledečih nizkih
cenah: violina z etajem 515 Din, finejša 535,
mandolina 100, 220, 400 Din, kitara 70, 320,
citra 440, tamburica 180, 250, 300 Din, herma-
nike 350, 470, 550, 840 Din, gramofon 535, 515,
890 Din. Vsi i-strumenti so najboljše kvalitete,
direktno iz najboljših svetovnih lovarni impor-
tirani in radi velikanskega skupnega nakupa
cena velika nižje kakor drugod. Nakup neprislijeu

d Pri tretjem porotnem zasedanju na okrožnem sodišču v Celju je določen za predsednika predsedn. okrožnega sodišča v Celju g. dr. Josip Kotnik, za namestnike pa sodniki okrožnega sodišča gg. dr. Friderik Bračič, dr. Ivan Premšchak in dr. Valentin Levičnik.

d Žika je tekoči kruh. Pozorno prečitajte navodilo, ki je pridelano vsakemu zavrtku Žika, in prepričali se boste, kako velik uspeh je mogoče doseči z majhnimi stroški. 421

d Automobilska nezgoda pri Mislinjah. Gospod Stangl, sodavičar iz Slovenjgradca, je hotel na križišču ceste in železnice med Dovžami in Mislinjami prehiteti osebni vlak. Z njim se je vozil še pešar g. Lobe iz Slovenjgradca, njegov sin in še en dečko. Stangl vlaka ni mogel prehiteti, pač pa je na križišču naravnost vanj zavozil. Auto je bil zdrobljen, potnike je k sreči vrglo ven. Vlakovodja je vlak ustavil in potniki so pomagali ponesrečencem. Dečkoma se ni veliko zgodilo, pač pa imata gg. Stangl in Lobe precejšnje zunanje in notranje poškodbe. Spravili so ju v slovenjgraško bolnišnico.

d Iz Mozirja nam poročajo: Velika skupina naših Amerikancev je došla na dvomesečni dopust v svojo staro domovino. Večinoma so se ti naši rojaki izselili iz mozirske, rečiške in ljubenske okolice v Ameriko že pred vojno. S pridnim delom so si ponajveč ustvarili lepe eksistence. Včeraj so si Amerikanci priredili v hotelu »Mirja« prijateljski sestanek, ki so se ga udeležili tudi drugi domačini. Čudili smo se, da že rojena ameriška žena in otroci govorijo še dosti dobro slovenski, da si čujejo materinščino le doma in v družini. Pravijo pa sami, da so sedaj mnogo bolj izpostavljeni amerikanizaciji, ker se sme doseljevali le zelo malo Slovencev. Slišali smo tudi željo, da bi naj kako društvo aranžiralo za nje lep izlet po celi Sloveniji, saj plačajo sami vse, kar je treba. Dragim gostom želimo prijetne počitnice!

KINO.

Mestni kino Celje. Danes, v ponedeljek, 22. t. m. ob pol 9. zvečer se predvaja zadnjikrat nepopisno lepi ruski narodni vefilm »Selo greha«. V tem filmu, ki v svojem žanru nima primere v zgodovini filma, sodelujejo najboljši ruski igralci Jastrebeckij, Pužnaja, Babinjin, Cesaarskaja in Saveljev. Produkcija: Sovkino, Moskva. Izjave najostrejših kritikov o tem filmu so zelo laskave. Vsem, ki še niso videli tega vefilma, priporočamo, da si ga danes pogledajo. — Torek 23., sreda 24. in četrtek 25. julija: »Ljubica Rozwolskega« (»Skandal v Baden-Badenu«). Šest napetih dejanj iz najboljše družbe. V glavni ulogi Brigita Helm, ki je zmogala pri zadnjem glasovanju v Ljubljani kot najboljša in najpriljubljenejša igralka. Ufa-film! — Od petka 26. julija dalje se predvaja monumentalno filmsko delo »Tajnosti Orienta«. V glavni ulogi Svetoslav Petrovič. — Kinodvorana je tudi v najhujši vročini zračna in hladna.

Razne politične in druge novice

Spor med Rusijo in Kitajsko. Današnja poročila pravijo, da bode posredovala ameriška vlada, opirajoč se na Anglijo, Francijo in Italijo med Rusijo in Kitajsko v sporu radi Vzhodne kitajske železnice (ki so si jo prisvojili Kitajci). Najbrže bo došlo do tega, da bodo plačali Kitajci primerno odškodnino. Poleg tega pa se je pojavilo polno poročilo o vojnih pripravah na obeh straneh. Tako poročajo včeraj iz Šangaja, da je ruska vojska že prestopila mejo in vzhodno od Karbina po krvavi bitki pognala Kitajce v beg. V Karbina da vlada vsled tega poraza Kitajcev kolosalna panika. Dalje poročajo o komunistični revoluciji na južnem Kitajskem itd.

Čari planin

pridejo do polne umetniške veljave samo s prvostopenjskim zanesljivim fotomaterialom, katerega imate v zalogi edino le v »special-turist-foto« drogeriji CENTRAL -- Vrtovec, Celje, Kralja Petra c. št. 19. 16-20

Poletno gnojenje okopavinam.

Tudi poleti moramo gnojiti nekatere okopavine, ki le malo časa rastejo in v tej kratki dobi potrebujejo precej lahko dostopne hrane. Take okopavine so: repa, korenje, pesa in zelje. Te rastline potrebujejo v splošnem mnogo gnoj, kar ve dobro vsak kmetovalec.

Ni pa vsako gnojilo primerno zanje. Tako n. pr. svež hlevski gnoj ne zaleže mnogo, ker dobi v poletnih mesecih premalo vlage v zemlji, da bi se mogel zadostno razkrajati. Posledica je, da mnogokrat več škoduje kakor koristi, ker zapari mlade setve. Ravnotako ni primeren apneni dušik, ker večkrat mlade setve osmadi. Moramo torej nuditi rastlinam gnojila, ki so v vodi lahko topljiva in zato jih korenine takoj vsrkajo in dovajajo rastlinskemu telesu v hrano.

Katera gnojila pa smemo rabiti v poletnih mesecih? To so: gnojilnica, čilski soliter, kalijeva sol in superfosfat. Gnojilnica vsebuje precej dušika in kalija, kateri hranili sta v njej že raztopljeni in ju korenine takoj lahko uživajo. Čilski soliter vsebuje lahko topljiv dušik, kalijeva sol lahko topljiv kalij, superfosfat pa lahko topljivo fosforovo kislino. Zgoraj navedene okopavine pa ne potrebujejo mnogo fosforove kisline, ker ne nastavljajo zrnja, zato jih običajno ne gnojimo s superfosfatom. Drugače je pri ajdi, ki nujno potrebuje superfosfat in kalijevo sol.

Kako pa naj rabimo navedena gnojila?

Marsikateri poljedelec, ki je mislil, da bo z močnim gnojenjem dosegel bogat pridelek, se je pošteno urezal, ker mu je gnojilo več škodovalo kakor koristilo. Poletni meseci so za gnojenje nevarni. Nevarni namreč v toliko, ker ob nastopu suše ne učinkujejo kot hranilo, temveč kot strup, ki mlade rastline osmadi, ožge, torej uniči. Saj gnojilnica sama, ki ima že raztopljene hranilne snovi, osmadi rastline, če jih z njo polivamo v vročih poletnih dnevih. Ravnotako nevarna so umetna gnojila, ki jih nudimo setvam v suhi obliki. Če jih potrosimo in dobijo v zemlji premalo vlage, tedaj ne samo, da ne morejo služiti rastlinam kot hranilo, ampak jemljeje tem še vodo in jih takorekoč izmzgavajo, da se potem morajo posušiti. Torej ob suši ni trositi lahkotopnih umetnih gnojil in ne polivati rastlin z gnojilnico, temveč le pred ali po dežju, ko je zemlja dovolj napojena z vodo.

Kako pa bomo gnojili posameznim rastlinam?

Repi pognojimo navadno z dobro vlečanim hlevskim gnojem, ki ga čimprej raztrosimo po strnišču in takoj podorjemo. Dobro je, če ob tej priliki dodamo še do 200 kg kalijeve soli na hektar, ker repa potrebuje mnogo kalija. Večkrat pa nimamo dovolj gnojja, ali ta ni še dovolj vlečan, torej za gnojenje repi neprimeren, tedaj si moramo pomagati z umetnimi gnojili. Pred brananjem izorane njive potrosimo na 1 ha do 200 kg kalijeve soli in 100 kg čilskega solitra. Ta gnojila se pri brananju dobro premešajo z zemljo in pridejo v korist že mladim rastlinam. Kalijevo sol pa zemlja bolj veste nego čilski soliter, zato je slednji kmalu izčrpan.

Da pa dobi repa tudi pozneje dovolj dušičnate hrane, ji moramo pri prvem okopavanju zopet dodati do 100 kilogramov čilskega solitra na 1 ha, ki ga potrosimo po njivi, ko so rastline suhe. Rosne ali od dežja mokre liste bi čilski soliter osmadi. Tudi če opazimo, da se repa iz enega ali drugega razloga slabo razvija, ji pomagamo s solitrom, ki znatno pospešuje rast. Tako gnojenje bo pripomoglo, da se bo repa dobro razvijala in nastavila velik koren. Da jo pa moramo pridno okopavati in pleti, je samoevidno.

Korenje smo posejali med ječmen in ko tega požanjemo, izrujemo strnišče ter razredčimo mlade rastline. Kjer imajo dolge njive posejanega korenja in jim pride ročno izruvanje strnišča in razredčevanje predrago,

izvršijo to delo z njivsko brano. Ž njo temeljito prevlečejo njivo in poigrabijo potem strnišče ter izruvajo korenje in plevel. Ostalo korenje se prav dobro razvija.

Potem, ko je korenje očiščeno, potrebujejo mlade rastline hrane. Lahko jim pognojimo z razredčeno gnojilnico. Ker imamo pa te navadno premalo, zato vzamemo izmed umetnih gnojil čilski soliter in kalijevo sol. Na 1 ha zadostuje od vsakega teh gnojil do 150 kg, ki ju potrosimo povrhu že zelenih rastlin. Dež izpere gnojilo v zemljo, ga raztopi in ga dovodi h koreninam. Tako gnojenje korenja se nam bogato izplača, ker znatno poveča pridelek.

Pesa smo že prej posadili ali posejali ter ji pognojili s hlevskim gnojem, po možnosti tudi še z umetnimi gnojili. Pesa potrebuje mnogo dušika in kalija, potem še le da bogat pridelek. Lahko ji pri prvem okopavanju pomagamo še z razredčeno gnojilnico, še bolje pa s čilskim solitrom, ki ga potrosimo na suhe rastline po 150 do 200 kg na 1 ha. Če nismo že pri pripravi zemlje za setev ali saditev pese dali kalijeve soli, tedaj je pri prvem okopavanju še vedno čas, da popravimo to pomanjkljivost in potrosimo tudi 150 do 200 kg kalijeve soli na ha. Dušik in kalij skupaj napravita debelo peso.

Zelje potrebuje mnogo kalija in dušika pa tudi nekoliko superfosfata. Pred pripravo zemlje za saditev potrosimo povrhu do 200 kg superfosfata in 100 kg kalijeve soli na 1 ha in potem njivo dobro prehranimo. Čilski soliter, 100 kg na 1 ha, damo neposredno pred saditvijo, drugih 100 kilogramov pa s drugim okopavanju. Tudi gnojilnica nam dobro zaleže pri zelju. S takim gnojenjem in marljivim okopavanjem bomo dosegli debele in trde zeljate glave.

Po »Kmetovalcu«.

Nadaljevanje preiskovanja »Potočki zijalki« na Olševi

Kakor je naši javnosti že znano, je gimnazijski profesor g. Srečko Brodar iz Celja jeseni l. 1928 zasledil paleolitsko postajo (najdišče ostankov iz stare kamenene dobe) jama »Potočka zijalka« na Olševi ter je začel s preiskovanjem, je kupil od posestnika Robarja pri Sv. Duhu celo zemljišče, na katerem se nahaja ta znamenita jama »Potočka zijalka«.

S pomočjo celjske mestne občine, celjske Mestne hranilnice, oblastnega odbora in seveda Muzejskega društva je mogel g. profesor Brodar letos dne 3. julija nadaljevati s svojim preiskovanjem »Potočke zijalke«.

Pri delu ima stalno zaposlene tri delavce; pomagajo mu še 3 dijaki in od časa do časa še razni prostovoljni pomagači. Vse je z resnično ljuboznijo in navdušenjem na delu, ki bode neslo ime naših divnih Savinjskih planin po svetu in delalo čast Muzejskemu društvu in mlademu slovenskemu znanstveniku Brodarju.

Prijatelju našega lista, ki ga je obiskal pri delu na Olševi, je dal g. prof. Brodar sledeča pojasnila:

»Letos smo že razširili glavni rov v ozadju jame. Razstreljevali smo razne skale in kamenje, pod katerimi leži »kulturna« plast (t. j. ona plast zemlje, ki vsebuje najdenine). Odprli smo tudi že stene enega stranskega rova v jami. Uspeh je zadovoljiv. Našli smo zopet več artefaktov (izdelkov človeške roke) in velike množine kosti medveda brlogarja, na katerih se poznajo sledovi človeške roke.

Izrazitih kamenitih artefaktov doslej še nismo našli, pač pa so v kulturni plasti večji in manjši odkruški hribin, ki se pa nahajajo tudi na ozemlju, ki leži nekoliko sto metrov pod zijalko pri naselbinu Sv. Duha. Ugotovljene so tudi še druge zanimi-

vosti, glede katerih pa še zaključki niso popolnoma sigurni.

Dela se sistematično in po natančnem načrtu. Zanimivo bode morda za čitatelja, da znaša temperatura v ospredju zijalke 4—7 stopinj, v ozadju, kjer je moral bivati pračlovek pa 7—10 stopinj ob istem času, ko je v senci pred jamo 20 stopinj in na solncu še mnogo več.

Želeti bi res bilo, da bi se naša javnost interesirala za to delo, da bi našli imoviti krogi, denarni zavodi in oblasti podpirale stremljenje Muzejskega društva, v čegar imenu vrši gosp. prof. Brodar znamenito znanstveno delo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Bos. Gradiska: O kaki Vaši upokojitvi nismo ničesar priobčili in tudi v naših listih ničesar čitali.

Dr. Josip Rožman:

Pomen in vloga denarja s posebnim ozirom na Jugoslavijo.

Od kurantnega denarja pa moramo razlikovati trgovski denar, kakor je bil to nekdanji »tolar«. Tega da država izkova za trgovski promet z inozemstvom, ki pa ne služi drugače kot občno sredstvo plačanja.

Valuta.

Ako se kuje denar samo iz zlata ali samo iz srebra, govori se potem o »zlati oziroma srebrni valuti«. V obeh slučajih imamo samo eno vrsto kovinskega denarja; valuta je »monometalistična«. Kuje se pa kurantni denar istočasno iz zlata in srebra, potem imamo »zlati in srebrno valuto«: valuta je »bimetalistična«. V tem slučaju je pa država dolžna točno določiti vrednostno razmerje med zlatom in srebrom, kot to dela Francija.

V časovnem oziru je do l. 1860 prevladovala srebrna valuta; od takrat naprej se pa pojavlja na evropskem kontinentu tendenca po zlati valuti.

Zlato valuto so imele: Angleška, Nemčija, Avstro-Ogrska, Skandinavske države, Rusija, Holandija, Rumunija, Portugalska.

Francija ima »zlato in srebrno« (bimetalistično) valuto z relacijo 1 : 15½. S Francijo so l. 1868 Italija, Švica, Belgija, Grška in pozneje še Španija, Srbija, Bulgarija (t. zv. »Latinska unija«) sklenile pogodbo, po kateri se te države zavezujejo, da bodo kovalale denar po istem načinu, ki bi tedaj v »Latinskem okrožju« mogel nemoteno kolebati kot obče priznana plačilno sredstvo; srbski dinar je tedaj imel n. pr. v Franciji isto veljavo kot francoski frank v Srbiji.

Bimetalistično valuto ima v principu tudi Severnoamer. Unija.

Banknota.

Pod banknoto razumemo ne obrestitujočo se obveznico banke, da boče onemu, ki ji banknoto predloži, izplačati takoj v zakonitem kovinskem novcu oni znesek, ki je na banknoti označen. Banknuta je tedaj kreditni papir, razlikuje se pa od drugih kreditnih papirjev v toliko, da koleba v prometu kot denar, a je plačljiv »a vista« kakor ček.

Naloga banknote je, da olajša večja plačanja in da priskoči na pomoč narodnemu gospodarstvu, kadar potrebuje več denarja, čigar potreba je v določenem rajenu precej spremenljiva.

Radi važnosti, ki jo ima banknota kot surogat denarja, je potrebno, da država promet z banknotami osigura ter prepreči njih zlorabo. V to svrha mora država določiti maksimum izdaje banknot in način njihovega kritja. V slučajih potrebe more država podeliti banknotam tudi »prisilni tečaj«, t. j., da mora vsak drž. urad in privatnik sprejeti banknoto v vsaki množini in po nominalni vrednosti. Notna banka ima kot kraj za

kleparstvo, vodovodne instalacije, strelkovne naprave.

CELJE, ZAKRESIJO 4. Prevzema vsa v zgoraj navedene stroke spadajoča dela in popravila. Postrežba točna in solidna. Cene zmerne. 50-2

Franjo Dolžan

Celjska posojilnica d. d.

Stanje hranilnih vlog nad
Din 75.000.000.—

Stanje glavnice in rezerv nad
Din 9.000.000.—

v Celju

V lastni palači Narodni dom

Sprejemo vse vrste vloge.
Izvršujejo vse bančne, kreditne
in posojilne posle. — Kupuje
in prodaja devize in valute.

Podružnici: Maribor, Šoštanj

banknote vsaj do neke meje ali gotovino (»kovinska fundacija«) ali pa vrednostne papirje (»bančno kritje«). Kritje v gotovini znači, da ima banka večjo zalogo zlata in srebra v kovnem ali nekovanem stanju na razpolago, tako da more v slučaju prve potrebe, ako bi nastala hrupna prezentacija banknot, zadostiti svoji obvezi. Kot »bančno kritje« pridejo v poštev eskontirane menice, efekti, devize, lombardi; to so namreč papirji, ki se morejo v slučaju potrebe brzo vnovčiti.

Po takozvanem »kontinentalnem sistemu« mora ena tretjina v prometu kolebajočih banknot biti krita z gotovino oziroma osigurana z vrednostnimi papirji, kot je to predpisano n. pr. za našo Narodno banko. Zanimivi izjemi sta francoska in angleška Narodna banka. Francoska »Nacionalna banka« ima sicer ogromne zaloge zlata in srebra, ni pa od države pri izdaji not vezana na nobeno mejo. Angleška banka ima pa od države dovoljen neki kontingent not, kojega ni treba kriti z gotovino, med tem ko mora oni del not, ki preseže kontingent, imeti osiguranje v bančni gotovini. Pred svetovno vojno je iznašal tam nepokriti kontingent 18 milijonov funtov.

Državni zakoni navadno ne predpisujejo, da se v prometu banknota mora sprejeti; ako pa zakon to odredi, potem mora dati banknoti prisilni tečaj. V tem slučaju mora vsakdo banknoto kot plačilno sredstvo sprejeti in sicer po nominalni vrednosti in v neomejeni meri.

Papirni denar in papirna valuta.

Kot papirni denar v občem smislu se smatra nota, ki jo izda država oziroma po njenem pooblastilu banka z namenom, da se odpomore pomanjkanju denarja, a vendar s to razliko, da se papirni denar ne naslanja na gotovino, kot je to pri banknoti. Papirni denar se tedaj opira samo na kredit in predstavlja takozvani »nepokriti višči dolg« države.

Papirni denar lahko igra mnogo vrstno ulogo:

1. Država lahko odredi, da ga more vsaka drž. blagajna sprejeti za vplačilo davka in sicer po nominalni vrednosti. Takšen papir ima tedaj »davčno kritje ali fundacija«.

2. Država se more obvezati, da hoče vsak takšen denar na drž. blagajnah izkupiti z gotovino; to je »izkupljivi denar«.

3. Država more odrediti, da mora papirni denar pri vplačilih sprejeti vsaka drž. blagajna in privatnik in sicer po nominalni vrednosti, da pa se more isti na drž. blagajnah izkupiti. To je »izkupljivi denar s prisiljenim tečajem«.

4. Država more dati papirnemu denarju prisilni tečaj, a mu ne da pravice izkupljenja.

5. Država lahko izda papirni de-

nar brez prisilnega tečaja in brez obveze za izkup.

To je potem »pravi« papirni denar, ki se ne naslanja na nobeno kovinsko fundacijo, temveč ima le neko »konvencionalno« vrednost, ki sloni samo na avtoriteti in gospodarski sili države in na zaupanju publike.

P za gospode in dame **P**
E izgotovljeno in proti **E**
R naročilu, pletenine, **R**
I nogavice, žepne robce, **I**
L podveze itd. to v spi **L
O izbiri. **O
Čipke
Vezenine
Ročna dela
Predtiskarija****

Nizke cene! Solidna postrežba!

A. Pajk & Co. naslednik

J. VEBLE

Celje, Kralja Petra c. 13.

„JAVA“ pšenična kava
je izvrstna, zelo redilna in okusna.
Zahtevajte jo pri vseh trgovcih! — Razpošiljamo jo tudi po pošti v zavojih po 5 kg za 70 Din, če se denar naprej pošlje ali pa po povzetju za 75 Din. Povzetje je 5 Din dražje. Poštnino plačamo mi. Vsakemu 5 kg zavoju »JAVA« pšenične kave je kot darilo pridana lepa skodelica za kavo. — Kdor pošlje 2 Din v znamkah, dobi vzorec 100 gr. »JAVA« pšenične kave poštino prosto. Sprejememo za vsak večji kraj zastopnika.

Vse:
ure 26-15
doze
očala
obeske
ustnike
prstane
verižice

in vse drugo, samo najboljše kvalitete in po najnižji ceni dobite edino le pri

Anton Lečnik,

urar, juvelir, optik

CELJE, Glavni trg 4.

Strojno barvanje
čevljev

usnatih predmetov, kakor aktovk, usnatih površnikov, ženskih ročnih torbic oz. vseh usnatih predmetov pri Josipu Plevčaku, čevljarskemu mojstru, Celje, Kralja Petra cesta 28. 2-2

Ciril Križnar

slikarstvo in pleskarstvo 2-4

Celje — Gaberje št. 52.

Špeciální oddelék za dekoratívno slikarstvo (slikanje odrov in cerkva).

Premog iz vseh rudnikov prvovrsten dobavlja in dostavlja trgovina

Franjo Jošt, Celje, Aleksandrova ul. 4

2-23

Artikel,

ki se prodaja v velikih množinah, potreben za vsako domačijo, patentiran v 17. državah. Prospekt pošlje brezplačno Samuel Leopold, Senta, Bačka X.

Stanovanje

4 — 5 sob s pritliklinami, se išče za 1. september. Ponudbe pod šfro 100 na upravo lista. 2 2

Sobo in kuhinjo

s pritliklinami išče za 1. sept. stranka brez otrok. Naslov v upravi. 2 2

Primerno pisarniško službo

išče državni upokojenec. Naslov v upravi. 2 2

Maks Zabukošek

modna krojačnica

Celje, Cankarjeva ulica št. 2

Velika zaloga angleškega in češkega blaga. 50-3

Damska konfekcija

Perilo

Otročja konfekcija

Kombineže

Kopalne obleke

Kopalne čevlje

Nogavice svetovnih znamk

najceneje in v veliki izbiri pri

Drago Cerlini, Celje, Glavni trg št. 14

Solidna postrežba.

Zmerne cene.

Češko sukno

v veliki izbiri kupite najceneje

pri „SOLNCU“

A. Drogenik, Celje, Glavni trg 9.

OTVORITE V

predtiskarije, trgovine pletenin in ročnih del

Celje, Gaberje 69 (nasproti vojašnice)

V zalogi bo vedno sveže blago po zelo nizki ceni. Priporoča se

Nina Lenart.

Za vezanje kompotnih steklenic uporabljajte samo

„CELOPHAN“

higijensko prozorna celulozna koža, ki se dobiva pri glavnem založniku

GORIČAR & LESKOVŠEK, Celje
KNJIGARNA IN VELETRGOVINA S PAPIRJEM

Trgovci kot zastopniki se iščejo. Prvovrstni pergamentni papir vedno na zalogi.